

איפיון התערבויות למניעת השימוש בסמים ובאלכוהול

הנחיות והסברים:

הסבר	מספר הסעיף	כותרת ראשית
אנא רשמו את שמכם המלא ולא את שם ההתערבות או שם המפתח	שם השולח	פרטים כלליים
ימולא בצורה אוטומטית על ידי המערכת	תאריך	
למשלוח	כתובת	
עד שלושה מספרי טלפון	טלפון להתקשרות	
למשלוח	דוא"ל	
אנא רשמו את שם ההתערבות	סעיף 1: שם ההתערבות	נתונים ומידע על התערבות המניעה
לבחירה מתוך הרשימה	סעיף 2: שנת פיתוח ההתערבות	
כפשוטו	סעיף 3: שם הגוף המפתח	
כפשוטו	סעיף 4: שם הגוף המפעיל	
ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. אנא הקפידו לשלוח קובץ מצורף	סעיף 5: סטטוס הגוף	
ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה.	סעיף 6: גופים שותפים בפיתוח ההתערבות	
ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. השאלה מתייחסת לעלות מפגש אחד, ובהתאם לכך תחושב העלות הכוללת כאשר המדובר בהתערבות תהליכית המתקיימת במספר מפגשים.	סעיף 7: טווח עלויות ליום פעילות	

ראו פירוט בטופס	תיאור מילולי של ההתערבות	תכנים ומאפיינים של ההתערבות
<p>א. ההגדרה של המטרה/ות צריכה להיות מנוסחת באופן ברור, כך שכל מי ששוקל את הפעלת ההתערבות יבין מה ההשפעה הצפויה בעקבות הפעלתה.</p> <p>ב. חובה למלא לפחות מטרה אחת. אין חובה למלא את כל חמש השורות.</p> <p>ג. ההגדרה של המטרה/ות צריכה להיות מותאמת למשך ההתערבות.</p> <p>מכאן שאם ההתערבות היא חד פעמית (כמו הרצאה, סדנה, הצגה וכיו"ב) הגדרת המטרה/ות חייבת להיות מותאמת למשך הזמן וסביר להניח שהיא תהיה מצומצמת ביחס להתערבות תהליכית ממושכת יותר. כך לדוגמא, לא יתכן שהתערבות חד פעמית בנושא אלכוהול תשים לה למטרה "לצמצם את שתיית האלכוהול בקרב ילדי העיר". יש לבחור בקפידה את המטרה: למשל להוסיף ידע בנושא ממוקד, לחדד עמדות השוללות שימוש באלכוהול, וכיו"ב....</p> <p>ד. הגדרת המטרה/ות חייבת להיות רלוונטית במובהק לחתירה למניעת שימוש לרעה בסמים ו/או באלכוהול. כך, לדוגמא, התערבות המיועדת לשפר יחסים בין הורים למתבגרים, שאין בה כל נגיעה ו/או אזכור של תחום השימוש לרעה בסמים ואלכוהול יכולה להיות טובה כשלעצמה אך אינה רלוונטית להפעלה במסגרת העומדת על הפרק. במקרה זה חובה על מפתחי התוכנית וצרכני התוכנית (כגון: מנהלי בתי ספר) להקפיד על שילוב התייחסות נאותה לסמים ו/או אלכוהול בתוך הפעילות המוצעת.</p>	<p>סעיף 1.1: פירוט מטרות ההתערבות הספציפית אותה את/ה מציע/ה, שמתייחסות למניעת השימוש בסמים ו/או באלכוהול</p>	<p>איפיון ההתערבות על פי תחומים וקריטריונים הכרחיים למניעת השימוש בסמים ובאלכוהול</p>
<p>ציון ברור ומפורט של מה יחשב להצלחה של השגת כל אחת מהמטרות שצוינו בסעיף 1.1. יש להתייחס לכל מטרה בנפרד.</p>	<p>סעיף 1.2: ציון ברור מה ייחשב להשגה של כל אחת מהמטרות שצוינו בסעיף 1.1</p>	<p>מטרות</p>
<p>א. נבקש לראות ביסוס מדעי תיאורטי להתערבות. התערבות החותרת לשינוי התנהגות חייבת להתבסס על הנחה עיוניות כלשהי ביחס למנגנון המוביל לשינוי ו/או למנגנון המונע התרחשות של התנהגות לא רצויה. למשל, הפעלת תכנית "כישורי חיים" בחתירה למניעת השימוש לרעה בסמים ואלכוהול, נשענת על הנחות עיוניות ביחס לתהליכי סוציאליזציה ותהליכי למידה חברתית וכיו"ב.</p>	<p>סעיף 2.1: מהו הביסוס המדעי-תיאורטי (מחקרים, מאמרים, תפיסות אקדמאיות וכיו"ב) עליו</p>	<p>ביסוס מדעי תיאורטי</p>

<p>ב. המודל העיוני חייב להיות מפותח דיו ומגובה מחקרית על מנת שאפשר יהיה להציע אותו כבסיס להתערבות מעשית/יישומית. על מפתחי ההתערבות להצביע על הבסיס העיוני ועל הגיבוי המחקרי לבסיס זה, קודם להפעלת ההתערבות המוצעת. רק הצגה מסודרת כזו תאפשר שיקול דעת מושכל ביחס להתאמת ההתערבות המוצעת להפעלה, באופן כללי ובהקשרים ספציפיים. מכאן שביסוס תיאורטי אשר מתייחס ל"ידע שלמדתי בתואר הראשון ו/או השני", אין די בו, אלא חובה לציין מהו הידע ועל איזה מחקר/מאמר/תפיסות אקדמאיות הוא מבוסס)</p> <p>ג. יש לפרט במספר שורות את הרעיון של הביסוס המדעי תיאורטי. אין די בצינון של התאוריה/המחקר או התפיסה האקדמית, ללא פירוט עיקריה.</p>	<p>מבוססת התערבות זו</p>	
<p>יש לציין בצורה ברורה כיצד כותבי ההתערבות מקשרים בין התיאוריה הכללית, להתערבות הספציפית. כיצד התאוריה מגבה את הרצון להשיג את המטרות הרלוונטיות להתערבות זו.</p>	<p>סעיף 2.2 : ציין את עיקריו של הביסוס המדעי – תיאורטי אותו ציינת בסעיף הקודם והסבר כיצד הוא משמעותי להתערבות זו</p>	
<p>א. על מחברי ההתערבות לפרט ולהבהיר מה המסרים העיקריים המועברים בה. בהעדר הגדרה ברורה של המסרים המועברים, ולא משנה מהי דרך העברתה בפועל, לא ניתן להעריך את תרומתה העתידית של ההתערבות.</p> <p>ב. המסרים המועברים בפעילות צריכים לעלות בקנה אחד עם המסרים העיקריים בהם מחזיקה הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול. (אלכוהול: עד גיל 18, למרות ששתיית אלכוהול מותרת על פי החוק, היא מסוכנת ומזיקה. מעל גיל 18: שתו באחריות. סמים: אסור. אין "סמים קלים").</p> <p>אמירה זו אינה שוללת מצב בו ההתערבות המוצעת מנסה להעביר מסר חדש או משלים למסרים שהגדירה הרשות, אך במקרה זה על כותבי ההתערבות להסביר את שיקול הדעת בהצעת התערבות החותרת ליעדים אחרים.</p> <p>ג. יש למלא לפחות מסר עיקרי אחד. אין צורך למלא את כל חמש השורות בחמישה מסרים שונים.</p>	<p>סעיף 2.3 : פרט את המסרים העיקריים הקשורים למניעת השימוש בסמים ו/או באלכוהול המועברים בהתערבות זו</p>	
<p>א. יש לסמן את הכלים המרכזיים/בהתערבות. ברור שישנם מפגשים בהם ישנם מספר כלים השלכתיים, אולם כאן אנו מבקשים לסמן את העוגנים המשמעותיים. בסעיף 7.2 תתבקשו להרחיב על דרכי ההוראה שצינתם, בהתאם לכל מפגש ומפגש.</p> <p>ב. התערבות המוצעת להפעלה צריכה להגדיר (מראש) את דרך ההתערבות המוצעת, ולהציג את הרציונל לבחירה בדרך זו דווקא. כידוע, במקרים רבים הדרך המוצעת להתערבות תשפיע במידה רבה על הצלחת ההתערבות.</p>	<p>סעיף 3.1 : סמן מהו הכלי ההשלכתי המרכזי (דרך ההוראה המרכזית) של התערבות זו</p>	<p>דרכי התערבות</p>

<p>לכן, נדרש שיקול דעת יסודי בבחירת דרך ההתערבות ובמיוחד בשזירה של דרכים שונות המשמשות כחוליות משלימות בהתערבות (המוצעת) הכוללת.</p>		
<p>יש לפרט את משך המפגש בהתערבות וכמה מתוך הזמן הנתון הנכם מפעילים את הכלי ההשלכתי בו בחרתם להשתמש. לדוגמא: "ההתערבות הינה מפגש חד פעמי באורך של שעה וחצי, מתוכו סרט (הכלי ההשלכתי המרכזי) שאורכו 20 דקות ועוד סדנא של כשעה ועשר דקות".</p>	<p>סעיף 3.2 : ציין מהו חלקו היחסי של הכלי ההשלכתי אותו סימנת בסעיף הקודם</p>	
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה.</p>	<p>סעיף 3.3 : ציין מהו משך ותדירות ההתערבות, המתאימים להשגת המטרות המוצעות</p>	
<p>לכל התערבות ושלב בהתערבות יש משך אופטימאלי. בהעדר הגדרה ברורה של המשך ותדירות ההפעלה של ההתערבות עלול להיגרם אחד משני המצבים הבאים: (א) מצב של חוסר: המשתתפים רק מתחילים להבין על מה מדובר ולא עוברים את כברת הדרך הנדרשת כדי להפיק מההתערבות את מה שיש בה. בין השאר, במצב זה עלולים המשתתפים להפוך לסקרנים יותר, ביחס לנושאים שהועלו, ולחפש את השלמת המידע ועיבודו בדרכים לא רצויות. (ב) מצב של יתר: המשתתפים נחשפו למינון כל כך גבוה של ההתערבות עד כי הם מגיבים בדרך של בומרנג ולא רוצים בכלל לשמוע על נושא זה בעתיד. כך, לדוגמא, תגובת הבומרנג ניצבת בבסיס אותם מקרים בהם בני נוער מגיבים בתוקפנות ובמרד כלפי מי שמעלה בפניהם את נושא הסמים והאלכוהול.</p>	<p>סעיף 3.4 : המלצה לזמן המיטבי להתערבות. לדוגמא: תקופת השנה, שילוב בהתערבויות אחרות וכיו"ב</p>	
<p>חובה לסמן לפחות אפשרות אחת מתוך רשימת התנאים הטכניים, ואפשרות אחת מתוך רשימת התנאים הדידקטיים.</p>	<p>סעיף 3.5 : התנאים ההכרחיים להפעלת ההתערבות ולהצלחתה</p>	
<p>האם יש תנאים בהם ההתערבות תגיע לכדי תרומה מיטבית? האם, לחילופין, יש מצבים בהם עדיף להימנע מהפעלת ההתערבות? כך, על מפתחי ההתערבות להציע מה הנסיבות בהן ההתערבות ראויה להפעלה. למה צריך לשים לב כשמתכננים את ביצוע ההתערבות? האם יש משתתפים מסוימים ו/או מאפיינים מסוימים שבהם תלויה הצלחת ההתערבות? למשל: האם כדאי להפעיל את ההתערבות רק לאחר שהמשתתפים עברו סדר מסוים של חוויות? האם לא כדאי להפעיל את ההתערבות בחודשים מסוימים של שנת הלימודים? גודל קבוצה שלא יעלה על X משתתפים. הפעלת הקבוצה במקום X ולא במקום Y וכיו"ב.</p>	<p>סעיף 3.6 : הנחיות, הערות ואזהרות ליישום ההתערבות</p>	
<p>ניתן לבחור רק אפשרות אחת מתוך הרשימה. התפיסה היא כי כל בחירה מעבר לאפשרות אחת דורשת בניית התערבות נוספת. גם התערבות המכונה "התערבות אוניברסאלית" לא בהכרח מתאימה לכל בני האדם באשר הם (לדוגמא: היא לא בהכרח יכולה להתאים כפשוטה לאנשים הבאים מתרבויות שונות). לא כל שכן התערבויות שלא בהכרח נבנו</p>	<p>סעיף 4.1 : ציין גיל היעד להתערבות</p>	<p>אוכלוסיית היעד</p>

<p>לאוכלוסייה רחבה. לכן, על מפתח התערבות להגדיר למי ההתערבות מיועדת.</p>		
<p>ניתן לבחור מספר אפשרויות מתוך הרשימה.</p>	<p>סעיף 4.2: באיזו שפה מועברת ההתערבות</p>	
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. גם בתוך אותו פלח של אוכלוסייה ו/או גיל יש צורך להתאים את ההתערבות למאפיינים הייחודיים של האזור ו/או הקהילה בקרבה ההתערבות מבוצעת. לעתים מדובר גם בצורך בהתאמה לשכבות גיל שונות באותו בית הספר (למשל: בכתה י"ב לעומת כיתות צעירות יותר). השאלה העומדת על הפרק היא כיצד מציעים מפתחי ההתערבות להתאימה לנסיבות המשתנות של אוכלוסיית היעד.</p>	<p>סעיף 4.3: מגזרים - מאפיינים של התאמת מסרי ההתערבות לאוכלוסיית היעד</p>	
<p>ניתן לבחור מספר אפשרויות מתוך הרשימה. מי ה"אחרים משמעותיים" אותם ההתערבות לוקחת בחשבון – האם יש התייחסות לאוכלוסיית ההורים? המדריכים? (בתנועת הנוער), המורים? (בבית הספר), ראשי הקהילה? (בשבט הבדואי, למשל) וכיו"ב.</p>	<p>סעיף 4.4: שיתוף "אחרים משמעותיים" לאוכלוסיית היעד בהתערבות</p>	
<p>כיצד מוצע לעבוד – או להימנע מעבודה – עם אותם "אחרים משמעותיים"?</p>	<p>סעיף 4.5: תאר בקצרה את אופן השיתוף (בהתאם לסעיף 4.4)</p>	
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. בהינתן תשובה, יש להתייחס למאפיינים הכוללים של הקבוצה.</p>	<p>סעיף 4.6: הערכת הסיכון לשימוש בסמים ובאלכוהול בקרב אוכלוסיית היעד</p>	
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. מהי הכשרה של אנשי הצוות המפעיל את ההתערבות בתחום הסמים והאלכוהול? האם יש להם הכשרה מתאימה בתחום המניעה של סמים ואלכוהול? האם יש להם הכשרה בהעברה של הסוג הספציפי של ההתערבות בה מדובר (למשל: רכשו ידע בניהול דיון קבוצתי, לעומת הרצאה פרונטאלית)?</p>	<p>סעיף 5.1: האם הצוות המקצועי שמעביר את ההתערבות, הינו בעל הכשרה מתאימה בתחום מניעת השימוש בסמים ובאלכוהול?</p>	<p>מקצוענות</p>
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה.</p>	<p>סעיף 5.2: רקע מקצועי של הצוות המקצועי, בתחום מניעת</p>	

	<p>השימוש בסמים ובאלכוהול</p>	
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. ההתייחסות בשאלה זו היא לצוות. מה סוג ההכשרה שהצוות המעביר את ההתערבות עבר כדי להיות מסוגל להעביר את ההתערבות המסוימת המוצעת (למול התערבויות אחרות אפשריות)? לדוגמא: האם קיימת תכנית ברורה להכשרת מדריכים בתנועת הנוער להעברת התכנים בקרב חניכיהם בשבט/בקבוצה?</p>	<p>סעיף 5.3: רקע מקצועי והכשרה של אותו הצוות, בתחום מניעת השימוש בסמים ובאלכוהול</p>	
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה.</p>	<p>סעיף 5.4: האם קיים שיתוף פעולה עם גורמים רלוונטיים העוסקים בתחום הסמים והאלכוהול?</p>	
<p>האם וכיצד מוצע שיתוף פעולה עם אנשי מקצוע אחרים? למשל: האם יש התייחסות למקום של המורים בתהליך העברת ההתערבות? האם יש התייחסות לתפקיד של אנשי המערך המסייע בבית הספר? האם ניתן מקום, ובאיזה אופן, לגורמים המייצגים צדדים אחרים של הנושא? (למשל: שילוב של אנשי משטרה).</p>	<p>סעיף 5.5: במידה וענית "כן" בסעיף הקודם, פרט מיהם השותפים והסבר בקצרה מהי מהות שיתוף הפעולה וכיצד הוא בא לידי ביטוי</p>	
<p>מצופה כי מספר השורות שתמלאו יהיה זהה למספר המטרות שצוינו בסעיף 1.1. ומספר השורות בסעיף 1.2. עדויות לתרומה של ההתערבות חיוניות לא רק לצורך ידיעה שההתערבות תורמת אלא גם כדי לדעת שההתערבות לא גורמת נזק, כפי שכבר התברר בעבר. לכן, מציעי ההתערבות צריכים להציע הגדרה אופרטיבית, הניתנת למדידה וכימות של המטרות והיעדים המוצהרים של התוכנית, ולו רק המרכזיים שבהם. שלב ראשון בתהליך ההערכה יכול להיות קבלת משוב כללי מהמשתתפים. אולם, אין להיעצר בשלב זה אלא נדרשת מדידה מסודרת יותר שתספק עדויות מוצקות לתרומת ההתערבות, כך שניתן יהיה להגדירה כ- evidence-based.</p>	<p>סעיף 6.1: בהתייחס למטרות אותן ציינת בסעיפים 1.1 ו-1.2, ציין את המדדים להערכת ההשגה של המטרות שצוינו</p>	
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. במידה ובחרתם "כן", אנא הקפידו לשלוח קובץ.</p>	<p>סעיף 6.2: האם מתבצע תהליך הערכה במסגרת ההתערבות? במידה וכן, יש לצרף קובץ</p>	<p>משוב והערכה</p>

<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. במידה ובחרתם "כן", אנא הקפידו לשלוח קובץ מצורף. כדי להבטיח אחידות ואמינות בהפעלת ההתערבות על מפתחי ההתערבות להכין תיעוד מסודר של מהלך ההתערבות, החל בתיאור כללי של ההתערבות, דרך פירוט שלבי ההתערבות וכלה בפרטים החשובים לצורך הצלחת ההתערבות. תיעוד זה מבטיח שההתערבות המקורית תשמור על אופייה וכך יושגו המטרות המצופות. בתוך כך צריך להיות גם פירוט של האופנים בהם ניתן להתאים את ההתערבות לאוכלוסייה ו/או הנסיבות הספציפיות. לסיום, יש לעדכן את התיעוד הנ"ל ולכלול בו לקחים וידע מצטבר מהפעלת ההתערבות. חומר זה יאפשר למזמין ההתערבות, להבין בצורה רחבה יותר את מהות ההתערבות.</p>	<p>סעיף 7.1: האם ההתערבות מתועדת (למשל: אתר אינטרנט, עלון למשתמש, חוברת מידע)</p>	<p>תיעוד</p>
<p>במידה ומדובר בהתערבות חד פעמית – יש למלא רק את השורה הראשונה. במידה ומדובר בהתערבות ממושכת הכוללת יותר משישה מפגשים, אנא שלחו לנו את הטבלה המלאה בקובץ או בדואר כמפורט בסעיף 7.1.</p>	<p>סעיף 7.2: פירוט משך המפגש, הנושאים ודרכי ההוראה בכל אחד מהמפגשים בהתערבות. יש למלא על פי הטבלה הבאה</p>	
<p>ניתן לבחור רק באפשרות אחת מתוך הרשימה. במידה ובחרתם "כן", אנא הקפידו לשלוח קובץ מצורף. במידה וההתערבות חדשה ואין עדיין תיעוד של פירוט המקומות והתאריכים, הוועדה תבקש מכותב ההתערבות להעביר רשימה כזאת כעבור שנה.</p>	<p>סעיף 7.3: האם קיים תיעוד של פירוט המקומות והתאריכים בהם הופעלה ההתערבות בשלוש השנים האחרונות</p>	
<p>אפשרות להוסיף / להציג כל אינפורמציה רלוונטית שאתם מעוניינים להביא לידיעת הוועדה.</p>	<p>סעיף 7.4: סיכום, תובנות והערות לגבי ההתערבות</p>	
<p>מלל חופשי.</p>	<p>3-4 משפטים שיכולים לשמש לייצוג ההתערבות בדיווחים או בפרסום של הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול</p>	<p>כרטיס הביקור של ההתערבות</p>